

BOGANMELDELSE

UDGIVELSER

Et lysglimt af en meteoritbog

Anmeldt af Gunnar Larsen,
geolog, NIRAS, gla@niras.dk

Meteoritter er interessante, fordi de fortæller om Jordens og Solsystemets skabelse, men de er også fascinerende som særdeles håndgribelige besøg fra det ydre rum. Og her i landet er vi så privilegerede, at vi i København kan se en af verdens fineste meteoritsamlinger på den permanente udstilling på Statens Naturhistoriske Museum. Privilegerede er vi også ved, at samlingens kurator, geofysikeren Henning Haack, er en estimeret forsker på området og samtidig en god og medrivende fortæller, der nu har udgivet en bog på dansk om emnet.

Maribo-meteoritten

Bogen starter med et brag, eller nærmere et kraftigt lysskær. Det er Maribo-meteoritten, der gør sin entré på scenen i 2009. Som det gælder for mange naturvidenskabelige opdagelser, har meteoritfundet et opklaringsplot som en krimi. En skånsk gårdejer har på et overvågningskamera, sat op mod ubudne gæster, filmet meteorittens bane. En radar på Rügen registrerede den og rigtig mange øjenvidner så og hørte den. Især en dansk mejerieringeniør i Polen kom med vidnesbyrd, der pegede på Lolland som nedslagssted. Og mest bemærkelsesværdigt lykkedes det den tyske meteoritjæger Thomas Grau efter 6 dages søgning i et 10 x 10 km stort område at finde et stykke på størrelse med en valnød.

Efter den indledende spændende historie om Maribo-meteoritten, fortsætter bogen med kort at sætte begreber som asteroider, meteoritter og meteorkraterer på plads. Derefter gennemgås de mest spændende meteorkraterer, fx Tunguska i Sibirien, der blev dannet i 1908 ved en eksplosion 1000 gange kraftigere en atombomben over Hiroshima. Der nævnes også 7 kraterer i Sverige, 3 i Norge og 8 i Finland. Det nærmeste er i Skåne, men det er også værd at besøge Ries-krateret i Sydtykland, hvor 2 asteroider slog ned og dannede et dobbeltkrater.

Agpalik – verdens største meteorit

Også de forskellige kendte meteoritter gennemgås i bogen, hvoraf mange findes på Statens Naturhistoriske Museum. At vi i Danmark har en så fin samling i international målestok, skyldes den nære tilknytning til Grønland, eller mere præcist en byge af meteoritter, der ramte Cape York. Den første af Cape York-meteoritterne blev fundet af polarforskeren Robert Peary i

1894, og der er i alt fundet 58 tons, hvoraf de 20 tons udgøres af en enkelt jernmeteorit. Meteoritten, der fik navnet Agpalik, blev fundet i 1963 af Vagn Buchwald, der havde metallurgi som forskningsfelt. Den er til dato den største meteorit, der er fundet, og den skive af meteoritten, som kan ses på museet, er verdens største meteoritskive.

Efter en tur omkring solsystemets dannelse slutter bogen med historier om meteoritjagt i Antarktis og Grønland, der er forfatterens egne rejseberetninger. Her får man et indblik i udfordringerne ved udforskning i polaregne.

Læs bogen. Man bliver klogere og er godt underholdt med de medrivende beretninger. Læsningen kan så kombineres med besøg på Statens Naturhistoriske Museum. Og tag så derefter selv på meteoritjagt. Selv om der kun er fundet 3 meteoritter i Danmark, ved Mern i 1878, Aarhus i 1951 og som nævnt Maribo i 2009, falder der ca. 3 meteoritter om året i landet. De er derude et sted!

Henning Haack: *Meteoritter*
Gyldendal 2012, 189 sider, 169,95 kr. ■

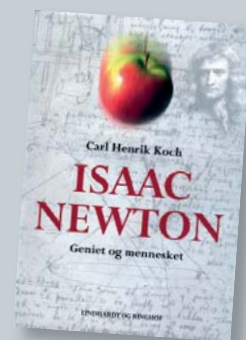
Isaac Newton – geniet og mennesket

Isaac Newton regnes med rette som en af de største videnskabelige skikkelser i historien. Newton opdagede tyngkraften, grundlagde den moderne fysik, den eksperimentelle metode og forenede matematikken med naturvidenskaben.

Han viede en lige så stor andel af sin tid til filosofiske spørgsmål om verdens indretning, Guds væsen og alkymistiske forsøg. Derudover reformerede han det engelske møntsystem og var på forskellig vis involveret i den stormfulde tid, hvor England oplevede revolution på revolution. Om alt dette handler filosof og videnskabshistoriker

Carl Henrik Kochs store nye værk om Newton.

Carl Henrik Koch:
Isaac Newton
– geniet og mennesket. Lindhardt og Ringhof 2013.
768 sider,
399,95 kr.

Matematiske mysterier

Matematiske mysterier præsenterer en række af de største og mest svimlende udfordringer inden for matematikken.

Tilsyneladende paradokser i sandsynlighedsteorien og mængdelæren, primtallenes uransagelige og uahåndgribelige natur samt matematikkens pludselige og overraskende forvandling i forrige århundrede gennemgås i denne bog sammen med flere andre matematiske mysterier.

Bogen er redigeret af Hans Anton Salomonsen, og de enkelte kapitler er skrevet af forskellige matematikere og videnskabshistorikere ved Aarhus Universitet.

Bogen er skrevet i en fortællende stil og henvender sig til en bred kreds af læsere.

Hans Anton
Salomonsen (red):
Matematiske mysterier. Aarhus
Universitetsforlag
2013. 212 sider,
249,95 kr.

